

Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Artur Wdowiak¹, Grzegorz Bakalczuk², Magdalena Sulima², Magdalena Lewicka², Michał Filip³, Anita Wdowiak³, Katarzyna Ćwikła²

¹ Pracownia Technik Diagnostycznych, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

² Zakład Położnictwa, Ginekologii i Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

³ Studenckie Koło Naukowe przy Pracowni Technik Diagnostycznych, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Wdowiak A, Bakalczuk G, Sulima M, Lewicka M, Filip M, Wdowiak A, Ćwikła K. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. *Med Og Nauk Zdr.* 2016; 22(3): 287–291. doi: 10.5604/20834543.1227611

Streszczenie

Wprowadzenie i cel pracy. Antykoncepcja hormonalna wywiera pośrednio lub bezpośrednio wpływ na cały organizm kobiety, m.in. na: układ krążenia, układ pokarmowy, gospodarkę węglowodanową czy też gospodarkę lipidową. Lista przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej dwuskładnikowej jest długa, najważniejsze z nich to: ciąża, karmienie piersią, krwawienia z dróg rodnych o nieznannej etiologii, nowotwory, choroby układu krążenia, migreny, choroby wątroby, palenie tytoniu, choroby autoimmunologiczne, zaburzenia gospodarki lipidowej oraz cukrzyca. Celem naszej pracy była ocena znajomości przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Materiał i metoda. Grupa badawcza składała się ze 140 studentów Uniwersytetu Medycznego, w wieku od 19 do 31 lat, studiujących na kierunkach: lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne. Przeprowadzono sondaż diagnostyczny za pomocą autorskiej ankiety internetowej. Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej, przy użyciu oprogramowania komputerowego STATISTICA 12.0 (StatSoft, Polska).

Wyniki i wnioski. Kierunek studiów wpływa na znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej, takich jak: ciężkie choroby wątroby, wiek powyżej 40 lat i karmienie piersią. Kobiety mają większą świadomość niż mężczyźni, że choroba zakrzepowo-zatorowa jest przeciwwskazaniem do stosowania antykoncepcji hormonalnej.

Słowa kluczowe

antykoncepcja hormonalna, edukacja zdrowotna, edukacja seksualna

WPROWADZENIE

Antykoncepcja jest świadomym działaniem kobiety lub mężczyzny mającym na celu zapobiegnięcie poczęciu [1]. Według źródeł, idealną metodę antykoncepcji charakteryzują: stuprocentowe bezpieczeństwo stosowania, stuprocentowa skuteczność, odwracalność i szybki powrót płodności w przypadku chęci posiadania potomstwa, prostota stosowania, korzystna cena, brak wpływu na doznania seksualne, akceptowalność kulturowa i religijna, dopasowanie do każdego wieku [2]. Niestety, do tej pory naukowcom nie udało się opracować metod antykoncepcyjnych posiadających wszystkie ww. cechy. Antykoncepcję dzielimy na: mechaniczną, chemiczną, hormonalną oraz ubezpłodnienie. Pierwszym, powszechnie stosowanym, hormonalnym preparatem antykoncepcyjnym był „Enovid”, który wszedł na rynek amerykański w 1956 roku, natomiast pierwszą tabletką w Europie był „Anovlar”, który pojawił się na rynku w 1961 roku. Po wprowadzeniu tego preparatu metody antykoncepcji uległy dużej transformacji. Dzisiaj stosuje się wiele antykoncepcyjnych preparatów hormonalnych, w różnych dawkach i przy użyciu różnych sposobów aplikacji [3, 4].

Nie ulega wątpliwości, że regulacja urodzeń to istotny problem coraz większej liczby młodych kobiet. Jest to też ważny problem społeczny, psychologiczny, zdrowotny i ekonomiczny, ponieważ nieumiejętne lub niepotrzebne korzystanie z metod antykoncepcji może być niebezpieczne dla osób, które ją stosują. Metodą, która może być niebezpieczna dla zdrowia, a nawet życia kobiety jest metoda hormonalna. Antykoncepcja hormonalna polega na współdziałaniu gestagenu oraz estrogenu, które kontrolują cykl miesięczny, ma to na celu powstrzymanie owulacji i zapłodnienia. Tabletki hormonalne wywierają pośrednio lub bezpośrednio wpływ na cały organizm kobiety, m.in. na: układ krążenia, układ pokarmowy, gospodarkę węglowodanową czy też gospodarkę lipidową. Lista przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej dwuskładnikowej jest długa, najważniejsze z nich to: ciąża, karmienie piersią, krwawienia z dróg rodnych o nieznannej etiologii, nowotwory, choroby układu krążenia, migreny, choroby wątroby, palenie tytoniu, hipercholesterolemia, hipertryglicydemia, hiperlipidemia, toczень rumieniowaty układowy i cukrzyca [5].

CEL PRACY

Celem naszej pracy była ocena znajomości przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Adres do korespondencji: Artur Wdowiak, Pracownia Technik Diagnostycznych, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, ul. S. Staszica 4–6, 20-081 Lublin
E-mail: wdowiakarur@gmail.com

Nadesłano: 4 listopada 2016; zaakceptowano do druku: 16 grudnia 2016

MATERIAŁ I METODA

W celu oceny znajomości przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej wśród studentów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie przeprowadzono sondaż diagnostyczny za pomocą autorskiej ankiety internetowej. Grupa badawcza składała się ze 140 studentów Uniwersytetu Medycznego, w wieku od 19 do 31 lat, studiujących na kierunkach: lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne. Wśród badanych osób ponad trzy czwarte (79%) stanowiły kobiety, 21% stanowili mężczyźni. Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej, korzystając z oprogramowania komputerowego STATISTICA 12.0 (StatSoft, Polska).

WYNIKI

Nie stwierdzono występowania istotnych statystycznie zależności pomiędzy kierunkiem studiów oraz płcią respondentów, a znajomością niezdiagnozowanych krwawień z dróg rodnych jako przeciwwskazaniem do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=9,84$; $p=0,13$) (tabela 1).

Tabela 1. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – niezdiagnozowane krwawienia z dróg rodnych, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – niezdiagnozowane krwawienia z dróg rodnych						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	32	88,89%	2	5,56%	2	5,56%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	30	83,33%	2	5,56%	4	11,11%	36	100%
Ratownictwo medyczne	24	75,00%	0	0,00%	8	25,00%	32	100%
Pielęgniarstwo	28	77,78%	0	0,00%	8	22,22%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=9,84$; $p=0,13169$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – niezdiagnozowane krwawienie z dróg rodnych						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	94	84,68%	3	2,70%	14	12,61%	111	100%
Mężczyzna	20	68,97%	1	3,45%	8	27,59%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=4,02$; $p=0,13379$								

Z przeprowadzonej analizy wynika, że istnieje związek między kierunkiem studiów ankietowanych a wiedzą o tym, iż ciężkie choroby wątroby stanowią przeciwwskazania do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=14,07$; $p=0,03$) (tabela 2). Wszyscy respondenci z kierunku położnictwo stwierdzili, iż choroby takie są przeszkodą w stosowaniu hormonalnych środków antykoncepcyjnych, w odróżnieniu od studentów pielęgniarstwa, gdzie „Tak” odpowiedziało 72,22%. Nie zaobserwowano związku między płcią studentów a wiedzą o tym, iż ciężkie choroby wątroby stanowią przeciwwskazania do stosowania antykoncepcji ($\chi^2=5,92$; $p=0,05$) (tabela 2).

Analiza wykazała, że kierunek studiów oraz płeć respondentów nie wpływają na ich stan wiedzy o tym, iż cukrzyca

Tabela 2. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciężkie choroby wątroby, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciężkie choroby wątroby						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	36	100,00%	0	0,00%	0	0,00%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	30	83,33%	2	5,56%	4	11,11%	36	100%
Ratownictwo medyczne	28	87,50%	0	0,00%	4	12,50%	32	100%
Pielęgniarstwo	26	72,22%	4	11,11%	6	16,67%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=14,07$; $p=0,02892$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciężkie choroby wątroby						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	97	87,39%	6	5,41%	8	7,21%	111	100%
Mężczyzna	23	79,31%	0	0,00%	6	20,69%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=5,92$; $p=0,05176$								

Tabela 3. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – cukrzyca, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – cukrzyca						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	12	33,33%	20	55,56%	4	11,11%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	8	22,22%	18	50,00%	10	27,78%	36	100%
Ratownictwo medyczne	12	37,50%	12	37,50%	8	25,00%	32	100%
Pielęgniarstwo	12	33,33%	16	44,44%	8	22,22%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=5,39$; $p=0,49540$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – cukrzyca						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	32	28,83%	57	51,35%	22	19,82%	111	100%
Mężczyzna	12	41,38%	9	31,03%	8	27,59%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=3,81$; $p=0,14862$								

stanowi przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=5,39$; $p=0,49$) ($\chi^2=3,81$; $p=0,14$) (tabela 3).

Przeprowadzone badania wykazały brak związku między kierunkiem studiów oraz płcią a posiadaniem wiedzy, iż palenie papierosów stanowi przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=9,11$; $p=0,16$) ($\chi^2=5,51$; $p=0,06$) (tabela 4).

Przeprowadzona analiza pokazała, że istnieje zależność między płcią a wiedzą o tym, iż choroba zakrzepowo-zatorowa jest jednym z czynników ograniczających możliwość korzystania z antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=17,00$; $p=0,00$) (tabela 5). 99,10% kobiet uważa, iż choroba ta jest przeciwwskazaniem do stosowania środków hormonalnych. Tak samo na to pytanie odpowiedziało tylko 82,76% mężczyzn. Nie zaobserwowano wpływu kierunku studiów respondentów na wiedzę o tym, iż choroba zakrzepowo-zatorowa stanowi przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=10,37$; $p=0,11$) (tabela 5).

Tabela 4. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – palenie papierosów, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – palenie papierosów						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	26	72,22%	8	22,22%	2	5,56%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	18	50,00%	16	44,44%	2	5,56%	36	100%
Ratownictwo medyczne	16	50,00%	14	43,75%	2	6,25%	32	100%
Pielęgniarstwo	14	38,89%	18	50,00%	4	11,11%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=9,11$; $p=0,16770$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – palenie papierosów						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	64	57,66%	39	35,14%	8	7,21%	111	100%
Mężczyzna	10	34,48%	17	58,62%	2	6,90%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=5,51$; $p=0,06361$								

Tabela 5. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – choroba zakrzepowo-zatorowa, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – choroba zakrzepowo-zatorowa						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	36	100,00%	0	0,00%	0	0,00%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	32	88,89%	2	5,56%	2	5,56%	36	100%
Ratownictwo medyczne	30	93,75%	0	0,00%	2	6,25%	32	100%
Pielęgniarstwo	36	100,00%	0	0,00%	0	0,00%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=10,37$; $p=0,10999$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – choroba zakrzepowo-zatorowa						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	110	99,10%	1	0,90%	0	0,00%	111	100%
Mężczyzna	24	82,76%	1	3,45%	4	13,79%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=17,00$; $p=0,00020$								

Z analizy wynika, że kierunek studiów ankietowanych wpływa na ich wiedzę, iż wiek powyżej 40 lat stanowi przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=21,55$; $p=0,00$). Najczęściej to przeciwwskazanie wybrali studenci ratownictwa medycznego (43,75%) Nie zaobserwowano związku między płcią a wiedzą, iż wiek powyżej 40 lat stanowi przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=0,47$ $p=0,89$) (tabela 6).

Z przeprowadzonych badań wynika, że istnieje zależność między postrzeganiem przez ankietowanych karmienia piersią jako przeciwwskazania do stosowania antykoncepcji hormonalnej a kierunkiem, na którym studiują ($\chi^2=22,14$ $p=0,00$) (tabela 7). Najwięcej osób uważających karmienie piersią za takie przeciwwskazanie studiuje na kierunku pielęgniarstwo (72,22%). Nie zaobserwowano związku między płcią respondentów a wiedzą, iż karmienie piersią stanowi

Tabela 6. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – wiek powyżej 40. roku życia, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – wiek powyżej 40. roku życia						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	8	22,22%	24	66,67%	4	11,11%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	6	16,67%	16	44,44%	14	38,89%	36	100%
Ratownictwo medyczne	14	43,75%	12	37,50%	6	18,75%	32	100%
Pielęgniarstwo	4	11,11%	26	72,22%	6	16,67%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=21,55$; $p=0,00146$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – wiek powyżej 40. roku życia						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	24	21,62%	63	56,76%	24	21,62%	111	100%
Mężczyzna	8	27,59%	15	51,72%	6	20,69%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=0,47$; $p=0,78989$								

Tabela 7. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – karmienie piersią, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – karmienie piersią						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Położnictwo	20	55,56%	16	44,44%	0	0,00%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	20	55,56%	6	16,67%	10	27,78%	36	100%
Ratownictwo medyczne	18	56,25%	12	37,50%	2	6,25%	32	100%
Pielęgniarstwo	26	72,22%	6	16,67%	4	11,11%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=22,14$; $p=0,00114$								
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – karmienie piersią						Razem	
	Tak		Nie		Nie wiem		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Kobieta	68	61,26%	33	29,73%	10	9,01%	111	100%
Mężczyzna	16	55,17%	7	24,14%	6	20,69%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=3,14$; $p=0,20819$								

przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej ($\chi^2=3,14$; $p=0,21$) (tabela 7).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że nie ma związków między postrzeganiem ciąży jako przeciwwskazania do kożystania z antykoncepcji hormonalnej a kierunkiem i płcią ankietowanych ($\chi^2=2,20$; $p=0,53$) ($\chi^2=1,64$; $p=0,20$) (tabela 8).

Tabela 8. Znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciąża, a kierunek i płeć ankietowanych

Kierunek	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciąża				Razem	
	Tak		Nie		N	%
	N	%	N	%		
Położnictwo	34	94,44%	2	5,56%	36	100%
Lekarsko-dentystyczny	36	100,00%	0	0,00%	36	100%
Ratownictwo medyczne	30	93,75%	2	6,25%	32	100%
Pielęgniarnictwo	34	94,44%	2	5,56%	36	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=2,20$; $p=0,53274$						
Płeć	Przeciwwskazanie do stosowania antykoncepcji hormonalnej – ciąża				Razem	
	Tak		Nie		N	%
	N	%	N	%		
Kobieta	105	94,59%	6	5,41%	111	100%
Mężczyzna	29	100,00%	0	0,00%	29	100%
Analiza statystyczna: $\chi^2=1,64$; $p=0,20063$						

DYSKUSJA

Wyniki przeprowadzonych badań mogą być uznane za satysfakcjonujące, studenci w większości mają świadomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej. Wiedza o planowaniu płodności, jak i dostęp do metod, które ją kontrolują powinny być przekazywane nie tylko studentom uniwersytetów medycznych, ale także wszystkim zainteresowanym. Rolę takiego nauczyciela mógłby pełnić lekarz pierwszego kontaktu, farmaceuta czy pracownik służby zdrowia. Przekazywanie tego typu informacji świetnie wpisuje się w modny ostatnio trend promocji zdrowia [6, 7]. Należy pamiętać, iż antykoncepcja hormonalna spełnia pozytywną rolę – zmniejsza liczbę niechcianych ciąż, pozwala kontrolować czas poczęcia, czy też zmniejsza liczbę powikłań okołoporodowych. Oprócz tych pozytywnych aspektów tabletek kontroli płodności są też niestety te negatywne, czyli niewielkie skutki niepożądane lub groźne dla życia i zdrowia powikłania.

Jednym z bezwzględnych przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej jest ciężka choroba wątroby [8]. Z naszych badań wynika, że 100% ankietowanych z kierunku położnictwo zaznaczyło to schorzenie jako przeciwwskazanie do stosowania metod zapobiegania ciąży. Najmniej osób mających świadomość istnienia tego przeciwwskazania studiuje na kierunku pielęgniarstwo – 72,22%. Jest to prawdopodobnie spowodowane innym programem studiów – kierunek położnictwo ma więcej zajęć, na których przekazywane są informacje dotyczące regulacji płodności przez kobiety. Położne czy położnicy pracujący na oddziałach ginekologicznych muszą być świadomi takich przeciwwskazań. Podobne badania przeprowadziła w 2012 Kanadys i wsp., jednak grupa badawcza obejmowała licealistów w wieku 16–20 lat [9]. W porównaniu z młodzieżą licealną, studenci kierunków medycznych mają większą świadomość, że stosowanie antykoncepcji hormonalnej jest przeciwwskazane przy ciężkim upośledzeniu funkcji wątroby [9].

Polskie Towarzystwo Ginekologiczne wraz z WHO uznaje zakrzepicę za bezwzględne przeciwwskazanie do antykoncepcji hormonalnej [8, 10]. Z przeprowadzonych przez nas badań wynika, że studenci mają świadomość zagrożenia, jakie niesie stosowanie antykoncepcji hormonalnej u chorych na chorobę zatorowo-zakrzepową. Podobną świadomość, iż choroba zatorowo-zakrzepowa jest przeciwwskazaniem do stosowania antykoncepcji hormonalnej, wśród studentów kierunków medycznych wykazali Szyper i wsp. w badaniach własnych przeprowadzonych w 2011 roku [11].

Z naszych badań wynika, że studenci kierunków medycznych znają przeciwwskazania do stosowania antykoncepcji hormonalnej. Jednak jako grupa społeczna nieodłącznie związana ze służbą zdrowia powinni tą wiedzę cały czas pogłębiać. Ważne jest, aby po ukończeniu studiów przekazywali swoją wiedzę zainteresowanym, gdyż znajomość przeciwwskazań do antykoncepcji hormonalnej jest konieczna, z uwagi na silne oddziaływanie tych środków na organizm kobiety oraz coraz powszechniejsze stosowanie tych metod zapobiegania ciąży wśród młodych osób [12, 13]. Przeciwwskazania do stosowania hormonalnych środków antykoncepcyjnych mogłyby być promowane wśród młodych osób na różnych portalach internetowych, gdyż jest to najczęstsze medium, z którego wiedzę czerpią studenci [14].

WNIOSKI

1. Kierunek studiów wpływa na znajomość przeciwwskazań do stosowania antykoncepcji hormonalnej, takich jak: ciężkie choroby wątroby, wiek powyżej 40 lat i karmienie piersią.
2. Kobiety mają większą świadomość niż mężczyźni, że choroba zakrzepowo-zatorowa jest przeciwwskazaniem do stosowania antykoncepcji hormonalnej.

PIŚMIENNICTWO

1. Meisenbacher K. Antykoncepcja Wrocław 2008, Wydawnictwo MedPharm Polska.
2. Jakimiuk A, Czajkowski K. Kliniczna Endokrynologia Ginekologiczna i Niepłodność Warszawa 2007; Wydawnictwo Medipage.
3. Radowski S. Nowe możliwości antykoncepcji hormonalnej. Postępy w ginekologii i położnictwie, pod red. Spaczyńskiego M. Polskie Towarzystwo Ginekologiczne, Poznań 2006.
4. Pletzer BA, Kerschbaum HH. 50 years of hormonal contraception-time to find out, what it does to our brain. Front Neurosci. 2014 Aug 21; 8: 256. doi: 10.3389/fnins.2014.00256. eCollection 2014.
5. Pawelczyk L, Banaszewska B. Regulacja urodzeń, rozdział 16. Położnictwo i ginekologia pod red. Bręborowicza G, PZWL, wydanie II, Warszawa 2015.
6. Filip R, Bylina J, Zagórski J. Health promotion and health education with particular emphasis on bone diseases among rural population in Poland, Ann Agric Environ Med. 2006; 13(1): 71–6.
7. Norman WV, et al. The acceptability of contraception task-sharing among pharmacists in Canada -- the ACT-Pharm study. Contraception. 2015 Jul; 92(1): 55–61. doi: 10.1016/j.contraception.2015.03.013. Epub 2015 Mar 27.
8. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące wskazań i bezpieczeństwa stosowania antykoncepcji hormonalnej oraz wkładki wewnątrzmacicznej. Ginekol Pol. 2014; 85, 234–239.
9. Kanadys K, Niziołek I, Lewicka M, Sulima M. Wiedza młodzieży licealnej o hormonalnych środkach antykoncepcyjnych. Część I. Med Og Nauk Zdr. 2012; 18(3): 176–180.
10. Karowicz-Bilińska A, Nowak-Markwitz E, et al. Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące wskazań i bezpieczeństwa stosowania antykoncepcji hormonalnej oraz wewnątrzmacicznej. Ginekologia Polska 2014; 85: 234–239.

11. Szyper A, et al. Próba porównania wiedzy i postaw studentów dwóch wybranych uczelni wyższych na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej. *Problemy Pielęgniarstwa* 2011; 19(1): 99–108.
12. Prace naukowe młodych badaczy, Politechnika Lubelska Justyna Kinga Stępkowska, Katarzyna Małgorzata Stępkowska Medyczne, psychologiczne i polityczno-prawne aspekty stosowania i promocji antykoncepcji hormonalnej.
13. Lewicka M, Kanadys K, et al. Wiedza młodzieży licealnej o hormonalnych środkach antykoncepcyjnych. Część II. *Med Og Nauk Zdr.* 2012; 18(3): 181–185.
14. Kulesza-Bronczyk B. Health behaviors knowledge birth control methods among students *Prog Health Sci.* 2014; Vol 4, No 1.

Knowledge of contraindications to use of hormonal contraception among students of the Medical University in Lublin

■ Abstract

Introduction and objective: Hormonal contraception exerts an indirect and direct effect on the whole body of a woman, including, among others: cardiovascular system, gastrointestinal system, carbohydrate and lipid metabolism. The list of contraindications to the use of hormonal two-component contraception is long, the most important of them being: pregnancy, breastfeeding, vaginal bleeding of unknown etiology, cancer, cardiovascular diseases, migraines, hepatic diseases, tobacco smoking, autoimmune diseases, lipid metabolism disorders and diabetes. The objective of the presented study was evaluation of the knowledge of contraindications to the use of hormonal therapy among students of the Medical University in Lublin.

Material and method: The study group included 140 students of the Medical University, aged 19–31, studying the following specialties: medicine-dentistry, nursing, midwifery, and emergency medical services. A diagnostic survey was conducted using an Internet questionnaire designed by the author. The obtained results were statistically analyzed by means of software STATISTICA 12.0 (StatSoft, Poland).

Results and conclusions: Study specialty exerts an effect on the knowledge of contraindications to the use of hormonal therapy, such as: severe hepatic diseases, age over 40 and breastfeeding. Females are more aware than males that venous thromboembolism is a contraindication for the use of hormonal contraception.

■ Key words

hormonal contraception, health education, sexual education